

1. Obiekt

444/1 CERKIEW PARAF. P.W. PODWYZSZENIA KRZYZA SWIETEGO

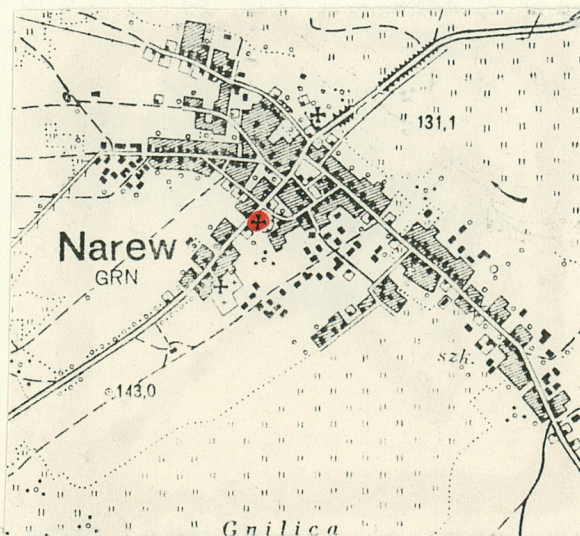
2. Czas powstania

1882 r.

3. Miejscowość

N A R E W

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

17-210 Narew
woj. białostockie

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo białostockie

gmina Narew

pow. Hajnówka

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
1 VI 1975

województwo białostockie

powiat Hajnówka

8. Właściciel i jego adres

Parafia Prawosławna
w Narwi

9. Użytkownik i jego adres

Parafia Prawosławna
w Narwi

10. Rejestr zabytków

Nr A-746

data 31-XII-1990

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Cerkiew paraf. p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Narwi gm. w/m została wzniesiona w roku 1882. Jest usytuowana na miejscu, na którym stała niegdyś cerkiew unicka, ob. prawosławna p.w. Matki Boskiej Kazańskiej- przeniesiona na cmentarz unicki przy ul. Bielskiej w Narwi.

Cerkiew wykazuje analogie i podobieństwo z cerkwiemi typu łemkowskiego występującymi na Podkarpaciu, Ukrainie i wschodniej Polsce. Typ ten charakteryzuje się podłużno-trójczołową bryłą z dwiema, częściej trzema kopułami. Cerkiew ma duże walory architektoniczne-histeryczne, etnograficzne i krajobrazowe. Wzorem jest na cerkwiach paraf. w Łosince gm. Narew i Pasynkach gm. Bielsk Podlaski.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wy. osażenie, instalacje)

Narew to dawne miasto założone w 1514 r. u przeprawy przez rzekę przez Olbrachta Gasztolda. Prawa miejskie otrzymała w 1529 r., potwierdzone w 1555 r. i 1576, utracone w 1934 r. Miasto podupadło w czasie wojen szwedzkich i nie odzyskało pierwotnego znaczenia.

Sytuacja: cerkiew usytuowana jest w centrum wsi przy ul. Bielskiej na działce oznaczonej nr. geodezyjnym 1909. Otoczona jest murem z kamieni narzutowych otynkowanym.

Materiał, konstrukcja, technika: cerkiew drewniana, orientowana, osadzona na fundamencie kamienno-cementowym. Ściany konstrukcji zrębowej i słupowo-ramowej /pod tamburem i wieżą-kruchtą/. Dach na nawę dwuspadowy, nad prezbiterium trójspadowy, nad wieżą-dzwonnica czterospadowy i wyżej-ośmispadowy, nad tamburem wielospadowy łamany, kryty blachą. Wieżba dachowa konstrukcji szkieletowej.

Rzut: cerkiew na planie krzyża łacińskiego, jednokondygnacyjowa, jednonawowa przecięta tej samej co ona szerokości transeptem oddzielającym ikonostas od prezbiterium o trapezowej apsydzie. Do prezbiterium po obu stronach przylegają symetrycznie dwa pastoforia służące jako dwudzielna zakrystia. Wejście do nawy prowadzi przez leżącą na osi prostokątną kruchtę z dwoma pomieszczeniami bocznymi. Główne wejście do cerkwi jak też i wejścia boczne na osi transeptu są zaakcentowane portykami wspartymi na sześciu kolumnach każdy.

Bryła: rozczłonkowana o kształcie przestrzennym logicznie wynikającym z rzutu poziomego, tj.: nawa główna, transept i prezbiterium /w kierunku wsch./. Na skrzyżowaniu nawy z transeptem wznosi się tambur oraz z trzech stron dostawione otwarte portyki.

Elewacje: oszalowane deskami do 1/3 wysokości w jodełkę, wyżej-pozioło, o węglach opilastrowanych pionowo deskami. Okna prostokątne o bogate rzeźbionych nad- i podokiennikach o fryzie arkadowym, wielopolowe. W tamburze okna zamknięte dwuspadowe. Drzwi dwuskrzydłowe płycinowe.

Wnętrze: podłoga drewniana z desek ułożonych na legarach pomalowana farbą olejną podkładową w kolorze zielonym. Ściany boczne w boazerii, wyżej pomalowane w kolorze błękitnym. Strop drewniany obity od spodu deskami na styk, wsparty na dwunastu kolumnach. Ikonostas wraz z całym wnętrzem w trakcie prac restauracyjnych prowadzonych wg projektu mistrzów z Leningradu.

Instalacje: cerkiew jest wyposażona w instalację elektryczną.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

"Narew. Studium historyczno-urbanistyczne do planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości" oprac. przez mgr. Antoniego Oleksickiego na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku, PP PKZ O/B-stek, Białystok 1980. /w zbiorach Biura Badań i Dokumentacji Zabytków w Białymstoku, nr inw. 2385

22. Bibliografia

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatura)

24. Uwagi różne

Fotografie na stronie pierwszej karty zostały wykonane w dn. 7-IX-1990 r.

25. Opracował

tekst mgr Jerzy Tolłeczko, 2-XII-1990 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Hanna Tolłeczko, 2-XII-1990 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. mgr Jerzy Tolłeczko, 19-IV-1990 r., 7-IX-1990 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

3 wkładki

1. Miejscowość

N A R E W

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

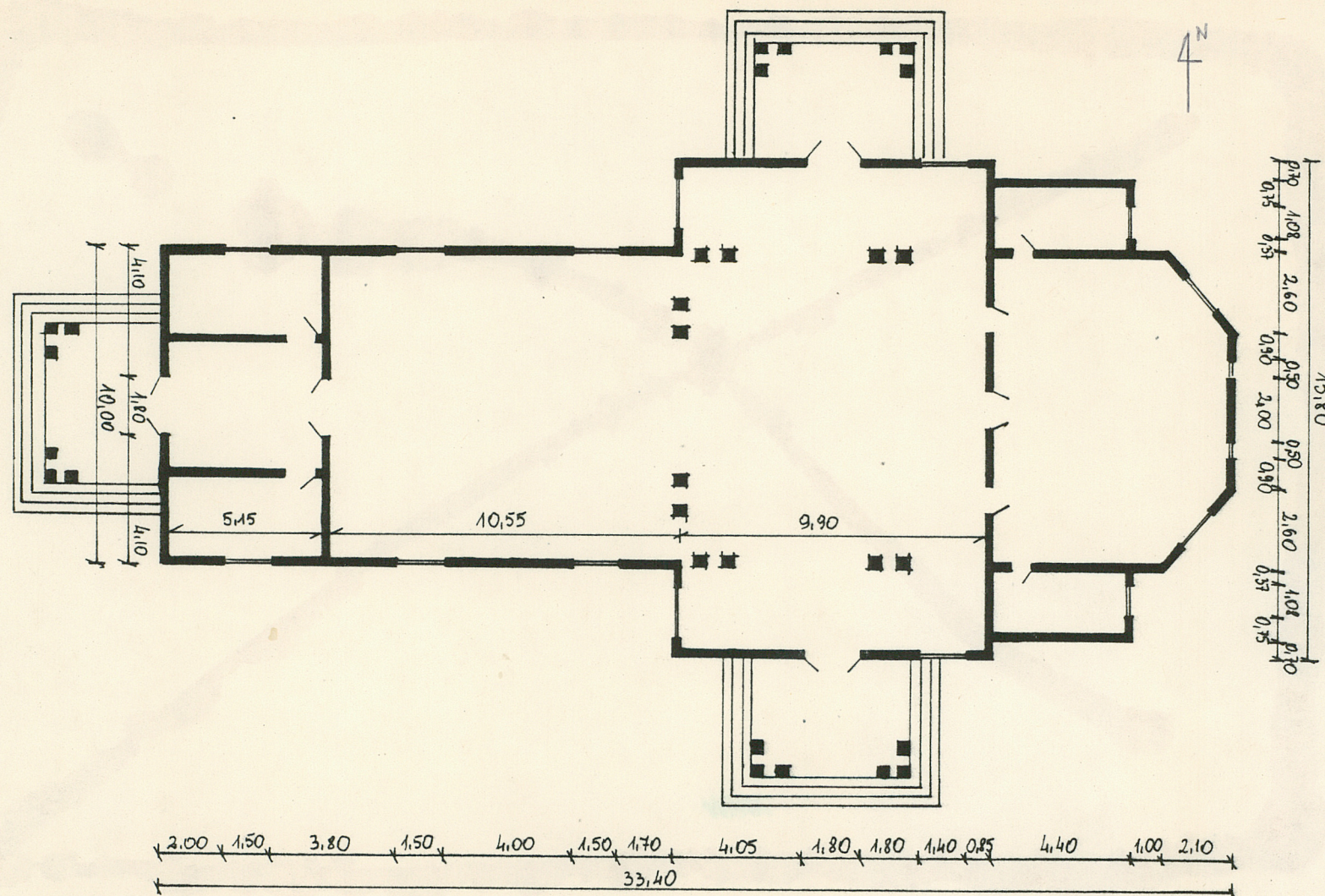
CERKIEW PAR. PW. PODWYŻ-
SZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

RZUT PRZYZIEMIA I PLAN SYTUACYJNY

RZUT PRZYZIEMIA

Skala 1:200

Wkładkę założył: mgr Jerzy Tolłeczko, 2-XII-1990 r.
(imię, nazwisko, data)

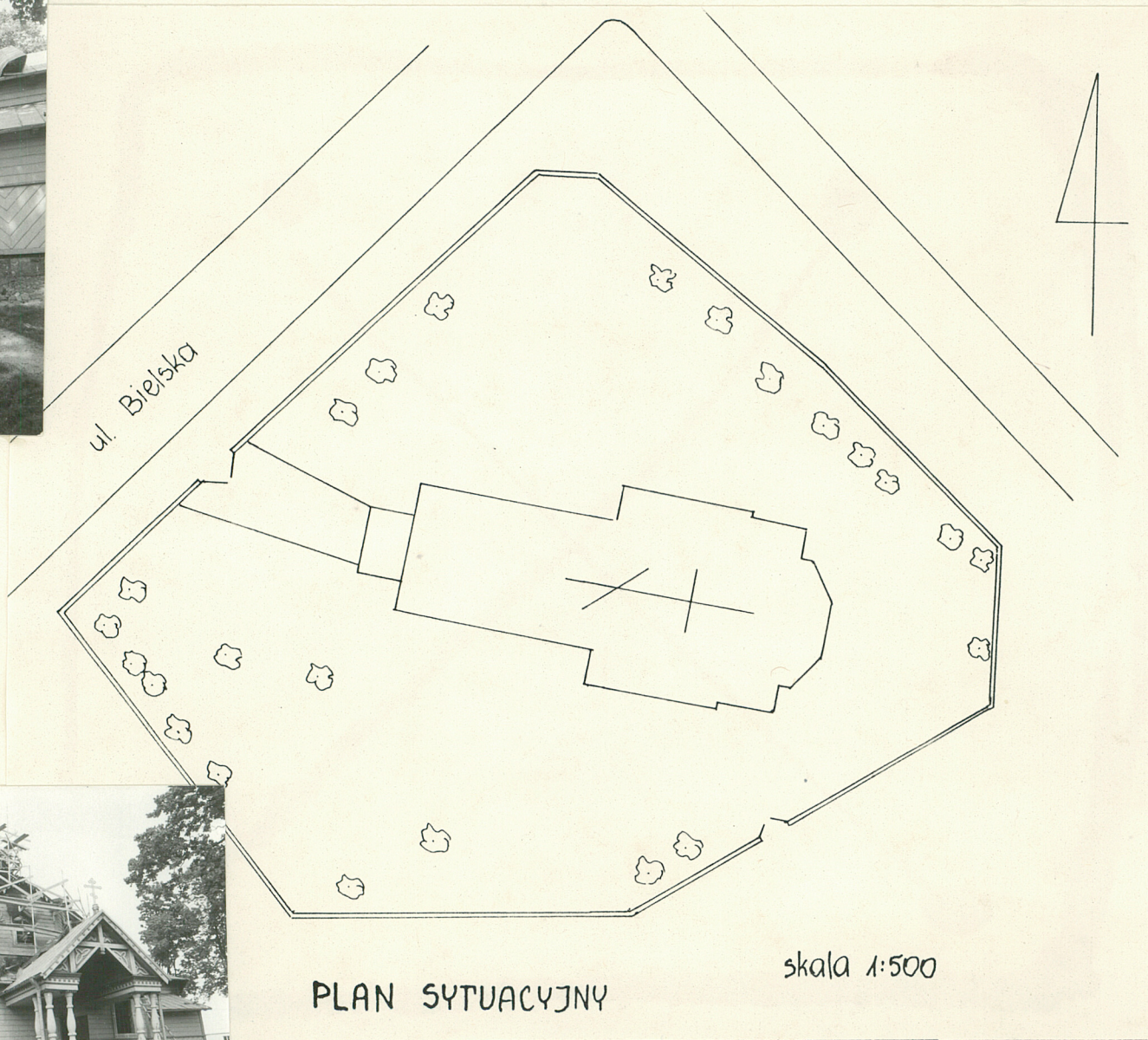
Miejsce przechowywania negatywów: .....

OZGraf. Z.P. Ostróda zam. 699 nakł. 23.600

Wzór ODZ 1978 r.

8-V-80-

PLAN SYTUACYJNY

skala 1:500

1. Miejscowość N A R E W	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) CERKIEW PAR. P.W. PODWYŻ- SZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) CZTERY FOTOGRAFIE WYKONANE W DN. 7-IX-1990 r. /str. 1/ I PIĘĆ FOTOGRAFII WYKONANYCH W DN. 19-IV-1990 r. /str. 2/
-----------------------------	---	---

Wkładkę założył: mgr Jerzy Tokłeczko, 2-XII-1990 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....

OZGraf. Z.P. Ostróda zam. 699 nakł. 23.600

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość

N A R E W

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

CERKIEW PAR. P.W. PODWYŻ-
SZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

DWANASCIE FOTOGRAFII WYKONANYCH W DN. 7-XI-1990 r.

Wkładkę założył: mgr Jerzy Tokłoczko, 2-XII-1990

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....

OZGraf. Z.P. Ostróda zam. 699 nakł. 23.600

